

N:o 15.

Ank. till Riksd. kansli den 21 Maj, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående restitution af stämpelafgift till delegarne i sterbhuset efter kabinettskammarherren friherre Carl Otto Silfverschiöld.
(I. A.)

Enligt hvad i en af Kongl. Maj:t till Riksdagen aflåten proposition (n:o 17) af den 6 april innevarande år meddelas, hade friherre Nils August Silfverschiöld, hvilken såsom fideikommiss innehafvande Gåsevadhölm, Stora Alfhem och Koberg med flere fastigheter jemte åtskillig lösegendom, aflidit den 25 april 1878. Efter honom skulle nämnda fideikommiss tillfalla hans son kabinettskammarherren friherre Carl Otto Silfverschiöld, hvilken emellertid, innan det fardagsår, som tillkomme sterbhuset efter friherre Nils August Silfverschiöld, gått till ända, aflidit den 21 maj 1879, efterlemnande såsom sterbhusdelegare sonen friherre Gustaf Otto Nils Silfverschiöld, dottern Augusta Sofia Charlotta Ulrika Silfverschiöld, gift med ryttmästaren grefve Pontus Axel De la Gardie, dottern Sofia Lovisa Silfverschiöld, gift med kaptenen friherre Carl Gustaf Adolf Klingspor, samt den aflidnes omyndiga barn Otto Balzar Arvid Silfverschiöld och Ebba Amalia Nathalia Silfverschiöld, hvilka sistnämnda hade till förmyndare grosshandlaren Johan Jacob Ekman.

I arfskifte efter friherre Nils August Silfverschiöld hade antecknats, att ifrågavarande fideikommissegendomar, hvilka, efter det friherrens sterbhusdelegare derå åtnjutit laga fardag intill den 14 mars 1880, bort öfvergå till friherre Carl Otto Silfverschiöld, derest han lefvat,

skulle i följd af den sistnämndes död i stället öfvergå till friherre Gustaf Otto Nils Silfverschiöld. Sedan med anledning häraf rättegång mot den sistnämndes dåvarande förmyndare anhängiggjorts af öfrige delegare i sterbhuset efter friherre Carl Otto Silfverschiöld, hade emellertid Kongl. Maj:ts och rikets Göta hofrätt genom dom den 1 april 1881, som af Kongl. Maj:ts högsta domstol den 24 november samma år faststälts, förklarat att, emedan vid friherre Nils August Silfverschiölds död fideikommisssegendomarne tillfallit hans son friherre Carl Otto Silfverschiöld, samt således frågan, när efter den sistnämndes frånfälle egendomarne skulle af friherre Gustaf Otto Nils Silfverschiöld tillträdas, icke kunnat hafva inflytande på och följaktligen icke bort komma under behandling vid arfskiftet efter friherre Nils August Silfverschiöld, berörda anteckning borde ur arfskiftet uteslutas.

Då friherre Carl Otto Silfverschiölds sterbhusdelegare till Göta hofrätt ingåfvo bouppteckning efter bemålde affidne, hade deri icke upptagits fideikommisssegendomarne, till följd hvaraf hofrätten på dess advokatfiskalsembetes yrkande genom utslag den 16 mars 1882, enär, såsom hofrätten i ofvanberörda af högsta domstolen fastställda dom förklarat, ifrågavarande fideikommisssegendomar vid friherre Nils August Silfverschiölds död tillfallit friherre Carl Otto Silfverschiöld samt följaktligen vid den sistnämndes frånfälle utgjort en tillgång i dennes bo, förelagt sterbhusdelegarne att till hofrätten inlemnna antingen nya bouppteckningsexemplar, hvori ifrågavarande fideikommisssegendomar jemte den till Gåsevadholms fideikommiss hörande lösegendom förtecknats och värdet derå angifvits i laga ordning, eller ock de redan ingifna exemplaren, sedan i anmärkta hänseende tillägg till dem gjorts, äfvensom att förse bouppteckningen med stämpelpapper till det belopp, hvarmed densamma, vederbörligen rättad, lagligen borde beläggas. Efter det sterbhusdelegarne häröfver hos Kongl. Maj:t anfört besvär, men högsta domstolen i utslag den 1 december 1882 ej funnit skäl att i hofrättens utslag göra ändring, hade de till hofrätten ingifvit tillägg till bouppteckningen, upptagande de uteslutna egendomarne med derå satt värde samt innehållande anmälan, att lösegendom af fideikommissnatur funnits till uppgifvet värde, hvarjemte de i enlighet med hofrättens medelst utslag den 16 oktober 1883 gifna föreläggande till hofrätten den 27 november samma år inlemnats det för bouppteckningen felande stämpelpapper till belopp af 4,919 kronor 75 öre.

Vid arfskiftet efter friherre Carl Otto Silfverschiöld hade å friherre Gustaf Otto Nils Silfverschiölds syskons vägnar framstälts det yrkande, att afkomsten af fideikommisssegendomarne under ett år från

den 14 mars 1880, då den friherre Nils August Silfverschiölds sterbhusdelegare tillkommande fardagstid utgått, skulle såsom tillgång i boet emellan friherre Carl Otto Silfverschiölds samtliga barn fördelas. Sedan med anledning häraf emellan sterbhusdelegarne öfverenskommits, att friherre Gustaf Otto Nils Silfverschiöld, som den 14 mars 1880 tillträdt egendomarne, skulle, derest sterbhusdelegarne genom laga kraft egande dom förklarades hafva varit berättigade att under ett år från sistnämmand dag innehafva desamma, till hvar och en af syskonen utgifva ett visst belopp såsom ersättning för afkomsten under berörda år, hade friherre Gustaf Otto Nils Silfverschiölds förmyndare af öfrige sterbhusdelegarne blifvit instämd till Fjäre häradsrätt med påstående om utbekommande af omförmälda ersättning, i den mån samma ersättning belöpte på de inom häradsrättens domvärjo belägna egendomarne. Detta påstående hade af häradsrätten ogillats, hvarefter Göta hofrätt, der talan efter vad fullföljdes, medelst dom den 6 juni 1884 yttrat, att ehuru vid friherre Nils August Silfverschiölds död den 25 april 1878 fideikommissrätten till ifrågavarande egendomar öfvergått till hans son friherre Carl Otto Silfverschiöld, likväl och som denne senare, hvilken affidit innan den friherre Nils August Silfverschiölds sterbhusdelegare tillkommande fardagstid tilländagått, således icke före sin död såsom fideikommissarie kommit i besittning af egendomarne, alltså och då vid detta förhållande någon rätt för friherre Carl Otto Silfverschiölds sterbhusdelegare att njuta fardag å egendomarne icke lagligen kunde ega rum, blef det slut, hvori häradsrätten i saken stannat, fastställt. Denna hofrättens dom hade sedermera af högsta domstolen genom dom den 14 april 1885 blifvit fastställt.

Efter det frågan om sterbhusdelegarnes rätt till fardagsår blifvit på detta sätt afgjord, hade de till Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Jönköpings län ingifvit en skrift, deri de yrkat att, enär åläggandet för friherre Carl Otto Silfverschiölds sterbhus att i bouppteckningen efter den aflidne upptaga fideikommissegendomarne och för värdet af desamma erlägga stämpelafgifter uppenbarligen grundat sig på den förutsättning, att sterbhuset komme att åtnjuta inkomst af fideikommissegendom, men hvarken friherre Carl Otto Silfverschiöld eller hans sterbhus kommit att af egendomen draga någon inkomst, Kongl. Maj:ts befallningshafvande måtte förordna, att hvad för de i bouppteckningen efter friherre Carl Otto Silfverschöld upptagna fideikommissegendomarne blifvit erlagdt i stämpelafgift, eller 4,919 kronor 75 öre, finge restitutionsvis till friherre Carl Otto Silfverschiölds sterbhus återställas. Genom resolution den 28 augusti 1885 hade Kongl. Maj:ts be-

fallningshafvande, enär sterbhuset icke visat, att ifrågavarande i enlighet med hofrättens föreskrift aflemnade belopp stämpelpapper, 4,919 kronor 75 öre, oriktigt blifvit sterbhuset affordradt eller utgjorde högre belopp än det, hvarmed bouppteckningen, utöfver densamma förut åsatt stämpelpapper, rätteligen skolat förses i förhållande till behållningen i friherre Carl Otto Silfverschiölds bo, till hvars tillgångar jemväl ifrågavarande fideikommisssegendomar, såsom hofrätten i dess ofvan berörda, af högsta domstolen fastställda dom den 1 april 1881 förklarar, varit att räkna, samt hvad sterbhuset till stöd för dess gjorda anhållan om restitution af berörda belopp hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande anfört icke vore af beskaffenhet, att på grund deraf Kongl. Maj:ts befallningshafvande författningsenligt kunde om beloppets restituerande förordna, afslagit sterbhusets omförmälda ansökan; och hade Kongl. Maj:ts och rikets kammarrätt, hvarest sterbhusdelegare sig besvärat, genom utslag den 3 november 1885 ej funnit skäl att göra ändring i Kongl. Maj:ts befallningshafvandes resolution.

Öfver detta kammarrättens utslag hade sterbhusdelegarne hos Kongl. Maj:t anfört besvär, deri de — under framhållande af den obillighet, som måste anses uppstå derigenom, att de å ena sidan genom högsta domstolens utslag den 1 december 1882 ålagts att i bouppteckningen efter friherre Carl Otto Silfverschiöld upptaga ifrågavarande fideikommisssegendomar och därför såsom för en tillgång i boet erlägga stämpelafgift, men å andra sidan medelst högsta domstolens dom den 14 april 1885 fränkänts den rätt till fardagsår å egendomarne, som borde hafva tillkommit dem, derest egendomarne verkligen öfvergått i friherre Carl Otto Silfverschiölds hand och vid hans död utgjort en tillgång i hans bo, samt hurusom med tillämpning af de åsigter, som i förevarande fall gjort sig gällande, skulle kunna inträffa, att, derest under fardagsår efter en fideikommissarie nio fideikommissarier den ene efter den andre aflede, fideikommisset skulle upptagas i bouppteckningarne efter dessa nio och deras sterbhus vidkännas stämpelafgift, utan att af fideikommisset draga någon fördel — vidhållit sitt yrkande att restitutionsvis återbekomma ifrågavarande stämpelbelopp.

Sedan kammarrätten efter vederbörandes hörande häröfver afgifvit inforradt utlåtande och dervid åberopat hvad Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Jönköpings län anfört i sin ofvan omförmälda resolution, har Kongl. Maj:t, som ansett kammarrättens utslag vara lagligen grundadt, med anledning af hvad i målet förekommit och då kronan genom domstolarnes heslut skulle göra en af lagen ej åsyftad vinst

på bekostnad af sterbhusdelegarne, hvilka af ifrågavarande fideikommisssegendom ej haft någon inkomst, nu föreslagit Riksdagen att medgifva, att hvad för ifrågavarande i bouppteckningen efter friherre Carl Otto Silfverschiöld upptagna fideikommisssegendom blifvit erlagdt i stämpelafgift, eller fyra tusen niohundra nitton kronor 75 öre, måtte till bemälde friherres sterbhusdelegare återbetalas af sjunde hufvudtitelns anslag till restitutioner.

Efter erhållen remiss har statsutskottet tagit detta ärende i öfvervägande; och har det synts utskottet skäligt, att de sterbhusdelegare efter friherre Carl Otto Silfverschiöld, hvilka af förenämnda fideikommisssegendom icke haft någon inkomst, må få återbekomma de medel, de i stämpelafgift erlagt för samma egendoms upptagande i bouppteckningen efter bemälde friherre. Deremot, och då ju denna fråga måste bedömas endast från billighetssynpunkt, har utskottet funnit, att samma skäl icke tala för återställande af den del utaf stämpelafgiften, hvilken på den efter friherre Carl Otto Silfverschiöld inträdande fideikommissarien belöper i hans egenskap af delegare i sterbhuset.

På grund häraf får utskottet hemställa,

att Kongl. Maj:ts omförmälda framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen medgifver, att hvad för ifrågavarande, i bouppteckningen efter friherre Carl Otto Silfverschiöld upptagna, fideikommisssegendom blifvit erlagdt i stämpelafgift, eller 4,919 kronor 75 öre, må till så stor del, som belöper på de fyra bland bemälde friherres sterbhusdelegare, hvilka till följd af egendomens egenskap af fideikommiss varit från andel i densamma uteslutne, restitutionsvis återbetalas till dessa sterbhusdelegare från sjunde hufvudtitelns anslag till restitutioner.

Stockholm den 21 maj 1887.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservationer:

af herr friherre *F. von Essen*, som ansett, att Kongl. Maj:ts framställning i förenämnda ämne bort till alla delar bifallas;

af herrar *A. P. Danielson* och *N. Petersson* i Runtorp, som ansett, att Kongl. Maj:ts proposition bort i sin helhet afslås.
